

Redaktionelt

I sin åbningstale ved stiftelsen af det britiske selskab for videnskabshistorie i 1948, sagde formanden, Charles Singer, at “den videnskabelige tidsalder må anerkende behovet for at kende og forstå videnskabshistorien”.¹ Udtalelsen skal forstås på baggrund af gruene over den nyligt afsluttede verdenskrig og behovet for at knytte menneskeheden sammen på en måde, der rakte ud over personlige og nationale interesser. Til dette formål stod videnskaben for mange som den bedste, og måske eneste mulighed. Videnskabens sprog var universelt og kunne forstås lige godt, hvad enten man var tysker, japaner, russer, amerikaner eller brite. I den forbindelse, mente Singer, var videnskabshistorien vigtig, fordi den kunne tjene til at inspirere og danne unge mennesker i den videnskabelige ånd, og samtidig lære dem at undgå den type fejltagelser, tidligere tiders videnskabsmænd havde gjort. Selvom dette syn på videnskab, såvel som på videnskabshistorie, i dag regnes af de fleste som forældet, og selvom vores umiddelbare historiske baggrund unægtelig er en anden, så er det en kendsgerning, at siden Singers tale er antallet af professionelle videnskabs-historikere vokset nærmest eksplosivt, ligesom antallet af videnskabshistoriske insti-tutter og centre for videnskabsstudier i dag er større end nogensinde. Det har medført en øget specialisering, professionalisering og faglig, såvel som metodisk, forgrening af videnskabshistorien, så man i dag bliver mødt af en kompleksitet inden for studiet af videnskaberne, der kan være vanskelig at overskue og orientere sig i. Behovet for at kende og forstå videnskabshistorien er derfor mindst ligeså stort, og ligeså vigtigt, som det var for 50 år siden. Det er hensigten med dette nummer af *Slagmark* at møde dette behov, og give lærere, studerende og andre interesserede et nyttigt redskab til at orientere sig i de forskellige videnskabshistoriske traditioner, der har præget og stadig præger debatten og dermed vores forståelse af naturvidenskaberne.

Selvom resultatet ikke gør krav på at være fuldstændigt – udover matematikken, der på dette punkt indtager en særstatus i videnskabshistorien, finder man ikke disciplinspecifikke historiografier, ligesom man heller ikke finder selvstændige artikler om et vigtigt emne som for eksempel kønsstudier af videnskaberne – har vi bestræbt os på at dække så meget som muligt af videnskabshistoriens historie og aktuelle situation. Helge Kragh indleder dette nummer af *Slagmark* med en artikel om, hvordan det historiske perspektiv på viden-

skaberne har udviklet sig gennem tiderne. Artiklen kan således både læses som en oversigt over videnskabshistoriens historie og som en introduktion til de temaer, der bliver behandlet i resten af nummeret. Olaf Pedersens artikel er også en historisk oversigt, men fokuserer i højere grad på traditionelle videnskabs-historiske forskningsområder, metoder og resultater. Thomas Söderqvist fort-sætter med at skildre forskerbiografiens udvikling og betydning for videnskabshistorien fra antikken til nyere tid, og Hanne Andersen beskriver forholdet mellem videnskabshistorie og videnskabsteori gennem det 20. århundrede. Jan Tapdrup diskuterer betydningen af instrumenters og eksperimenteres rolle for, hvilken videnskabshistorie der bliver skrevet. Jens Høyrup behandler mate-matikhistoriografien, der i høj grad har indtaget en isoleret position i forhold til andre videnskabers historie, og Erik van der Vleuten introducerer til teknologi-historien, dens områder og resultater. Peter C. Kjærgaard afslutter med en historisk oversigt over de sociale aspekter af videnskabshistorien, og intro-ducerer til nyere sociologiske og kulturelle studier af videnskaberne. Til brug for videre læsning findes der efterfølgende en bibliografi med anbefalede hoved-værker ordnet efter hver artikels emne.

Som vanligt bringer vi en række anmeldelser. I dette nummer blandt andet af Sokal og Bricmonts bog om intellektuel uhæderlighed, et stort anlagt tekno-logi- og institutionshistorisk værk om Risø, og af Pavens forhold til evolutions-læren.

Olaf Pedersens artikel er trykt med tilladelse fra Det Kongelige Danske Viden-skabernes Selskab og Folkeuniversitetet i København. Ole Knudsens anmeldelse af Peter Harmans Maxwell-bog er en oversættelse af anmeldelsen fra *Centaurus*. Forsideillustrationen er en gengivelse af det flamske oliemaleri *The Measurers* fra omkring 1600 og tidligere tilskrevet Hendrik van Balen. Billedet viser talrige instrumenter og aktiviteter, der involverer matematik og målinger, og skulle illustrere Horats' ord "Est modus in rebus", der er mål i alle ting. Det er gengivet med tilladelse fra Museum of the History of Science i Oxford (© Museum of the History of Science, Oxford; inventory no. 27046). Særlig tak til Dr. Jim Bennett.

1. Talen blev genoptrykt i 1997 i forbindelse med *British Society for the History of Science*' 50-års jubilæum; Charles Singer, 'The role of the history of science', *British Journal for the History of Science* 30, 71-3, s. 73.